

Västtysklands...

(Forts. från sidan 1)

"Kompromiss med Sovjet om tysk återförening"

länge kunnat svaren på alla frågor. Ollenhauer diskuterar, tar upp skilda synpunkter, söker sig fram till de riktiga formuleringarna. I sak är de båda ledarnas svar på viktiga punkter överensstämmande.

Det finns, så långt vi kan överblicka, ingen risk för en ny nazistisk rörelse av någon styrka i Tyskland, förklarar Ollenhauer. Det är omöjligt att utesluta alla före detta nazister från viktiga poster. Vi socialdemokrater skulle säkert på den punkten i regeringsställning vara strängare än våra motståndare, men vi vill inte ett ögonblick förnekas att exempelvis de ministrar som en gång tillhörde nazismen, numera är goda demokrater. Det viktiga och märkliga är att ungdomen så klart vänder sig från nazismen. Många har sagt att de som växte upp under nazistiden skulle bli impregnerade av nazism. Det har visat sig vara alldeles fel. Kriget och nederlaget har nära nog förintat de nazistiska tendenserna, de tolv åren av diktatur avskräcker oss alla. Vi har berättigade nationella krav som samlar oss, och denna enighet motverkar nationell extremism. Det är också av vikt att det socialdemokratiska partiet företräder en nationell opposition, detta bidrar att stäcka nationalistiska särriktningar. — I det hänseendet uttrycker sig Ollenhauer nästan ordagrant på samma sätt som för fem år sedan Schumacher: socialdemokraternas "sunda" nationalism är ett serum mot nationalismen som sjukdom. Ty att socialdemokraternas mål är demokrati och fred kan dock ingen betvivla, detta är resonemangets utgångspunkt.

— Det tajas ibland om en diktatur Adenauer, inskjuter jag.

— Sådana uttryck är självfallet orimliga. Ingen kan hävda att kanslern bryter författningens demokratiska ram. Men Adenauer är och har alltid varit en autokratisk person. Han styr nu landet som han före nazismen styrde Köln som överborgmästare; han dekretarar, oberoende av konger och koalitionspartier, vad som skall göras; han tar inte skäl, diskuterar inte, det är hans svaghet som demokratisk statsman. Den nuvarande regeringskoalitionen sammanhålls av kanslern. I realiteten finns det stora motsättningar både mellan regeringspartierna och inom dem. Inom CDU finns potentiella konflikter i sociala frågor, mellan protestanter och katoliker, mellan det egentliga CDU och dess stödparti CSU i Bayern; inom FDP har vi liberaler av bästa typ, men också reaktionärer och några nationella extremister.

Parisfördragen

Vi kommer att bekämpa fördragen och hålla på att en fyrmaktskonferens bör undersöka möjligheterna för en återförening av Tyskland, uttalar Ollenhauer. Men om fördragen väl blir gällande, skall vi naturligtvis böja oss för det i demokratisk ordning fattade beslutet. Vi har just diskuterat den frågan inom partistyrelsen och vi är på det klara med vår hållning.

— Men tror ni verkligen på möjligheten av en återförening, såvida förhandlingar öppnades med ryssarna före fördragets slutliga genomförande? Jag träffade i går en av era partivänner som sade ungefär så här: Självfallet tror vi inte att ryssarna går med på att uppges Östtyskland, men vi vill ha en konferens som ger ett historiskt vittnesbörd om att ryssarna vägrar. Är det inte egentligen socialdemokraternas linje? — Nej, så långt skulle jag inte vilja gå. Alldeles uteslutet att ryssarna skulle ge med sig anser jag inte att det är. Deras deklamationer är dock något mera tillmötesgående på senaste tiden. En kompromiss som gav återförening och samtidigt reglerade Tysklands framtida ställning är inte otänkbar. Men jag erkänner att verkligt fria val i Östtyskland är det svårt att föreställa sig.

— Men kan ryssarna över huvud utan stora risker för det ryska väldet ge upp Östtyskland? Skulle

de göra det, kommer ni ju här i Tyskland att fordra mer?

— Ja, intet tyskt parti kan underlåta att ta upp frågor om Oder-Neisse-linjen. Möjligen skulle ryssarna i den saken kunna lugnas med en västmaktsgaranti för den nuvarande gränsen.

Efter samtalen med Adenauer och Ollenhauer är jag än mera över-

tygad än förut om att både regering och opposition i den allt dominerande frågan om tysk återförening driver en för aktörerna själva halvt medveten illusionspolitik. Regeringen säger: Återförening är tänkbar om vi upprustar och ansluter oss till Väste. Oppositionen säger: Återförening är möjlig om vi inte upprustar och inte ansluter oss till Västern. Men tror man på möjligheten av en återförening inom över-skäddlig tid under några förhållanden, det verkar tveivelaktigt. Och dock är denna illusionspolitik väl förståelig. Återföreningen är målet framför alla andra, och varje politisk aktion i stor stil måste därför anknyta till den tanken.

Herbert Tingsten

8/3

På frågan hur Ryssland skulle kunna förmås att gå med på en återförening av Väst- och Östtyskland trots att de tyska partierna efter denna skulle kräva en revision av gränsen mot Polen framhöll hr Ollenhauer att man kunde tänka sig en västmaktsgaranti som lösning av detta problem. Om hr Ollenhauer personligen är för en dylik garanti eller inte tycks mig svårt att säga: motsättningen mellan kravet på en förändring av gränslinjen mot Polen och talet om en västmaktsgaranti för denna gränslinje är påfallande. Jag kan försäkra att jag riktigt återgivit vad hr Ollenhauer sagt mig.

HERBERT TINGSTEN